

Aangenomen: 22 maart 2024
Publicatie: 7 mei 2024

Publiek
GrecoRC5(2024)3

VIJFDE EVALUATIECYCLUS

Het voorkomen van corruptie en het bevorderen van de integriteit binnen de centrale regeringen (hoge functies van de uitvoerende macht) en de politiediensten

TWEEDE CONFORMITEITSVERSLAG

BELGIË

Aangenomen door de GRECO
tijdens de 96e plenaire vergadering (Straatsburg, 18-22 maart 2024)

I. INLEIDING

1. Het thema van de vijfde evaluatiecyclus van de GRECO is: “Het voorkomen van corruptie en het bevorderen van de integriteit binnen de centrale regeringen (hoge functies van de uitvoerende macht) en de politiediensten”.

2. In dit tweede conformiteitsverslag worden de maatregelen geëvalueerd die de Belgische overheid heeft genomen met het oog op de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen die werden geformuleerd in het evaluatieverslag van de vijfde cyclus over België, dat werd goedgekeurd tijdens de 84e plenaire vergadering van de GRECO (6 december 2019) en op 23 januari 2020 openbaar werd gemaakt, na instemming vanwege België. De GRECO heeft het bijbehorende conformiteitsverslag aangenomen tijdens de 89e plenaire vergadering (3 december 2021) en met instemming vanwege België openbaar gemaakt op 21 januari 2022.

3. Zoals het huishoudelijk reglement van de GRECO¹ daarin voorziet, heeft de Belgische overheid een situatieverslag ingediend betreffende de maatregelen die zijn genomen met het oog op de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen uit het evaluatieverslag. Dat verslag werd ontvangen op 29 september 2023 en diende als basis voor dit tweede conformiteitsverslag.

4. De GRECO heeft Zwitserland (voor wat de hoge functies van de uitvoerende macht binnen de centrale regeringen betreft) en Monaco (voor wat de politiediensten betreft) gekozen om verslaggevers aan te wijzen voor de conformiteitsprocedure. De aangewezen verslaggevers waren de heer Olivier GONIN, adjunct-hoofd van de dienst Internationaal Strafrecht van het federale departement Justitie en Politie, namens Zwitserland, en mevrouw Hélène ZACCABRI, hoofd van de Algemene Inspectie van de Administratie, namens Monaco. Zij werden voor de redactie van het conformiteitsverslag bijgestaan door het secretariaat van de GRECO.

II. ANALYSE

5. De GRECO heeft in zijn evaluatieverslag tweeëntwintig aanbevelingen gericht tot België. In het conformiteitsverslag had de GRECO geconcludeerd dat de aanbevelingen xv en xvi op bevredigende wijze ten uitvoer waren gelegd, de aanbevelingen i en iv gedeeltelijk ten uitvoer waren gelegd en de aanbevelingen ii, iii, v, vi, vii, viii, ix, x, xi, xii, xiii, xiv, xvii, xviii, xix, xx, xxi en xxii niet ten uitvoer waren gelegd. De conformiteit met de twintig hangende aanbevelingen wordt hierna onderzocht.

Voorkomen van corruptie en bevorderen van de integriteit binnen de centrale regeringen (hoge functies van de uitvoerende macht)

Aanbeveling i

6. *De GRECO had aanbevolen om i) de voorwaarden voor directe aanwerving en tewerkstelling van de leden van de strategische organen/kabinetten vast te stellen in het licht*

---

¹ De conformiteitsprocedure van de vijfde evaluatiecyclus wordt geregeld door het gewijzigd huishoudelijk reglement van de GRECO: zie de herziene artikelen 31bis en 32bis.

van de risico's inzake integriteit en belangenconflicten en ii) de namen en functies van alle 'inhoudelijke medewerkers' op de websites van de overheid te publiceren.

7. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling reeds gedeeltelijk ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag. Meer specifiek met betrekking tot het eerste deel van de aanbeveling had de GRECO opgemerkt dat er nog geen enkele maatregel was genomen met het oog op het opstellen van een tekst over integriteit en belangenvermenging en het verduidelijken van het deontologisch kader van de leden van de beleidscellen (kabinetten). Hij had er ook op gewezen dat de maatregelen met betrekking tot de werving van de bedoelde medewerkers niet in de richting leken te gaan van een striktere omkadering van hun selectie, van hun tewerkstellingsvoorwaarden, van de controle van hun integriteit en van hun taakomschrijving. Voorts was de GRECO opgetogen over de publicatie van de volledige lijst van de leden van de kabinetten en was hij van oordeel dat door die goede praktijk het tweede deel van de aanbeveling als ten uitvoer gelegd kon worden beschouwd.

8. De Belgische overheid geeft nu aan dat de Deontologische Code voor de openbare mandatarissen van 2014 bij de wet van 17 juli 2023 werd uitgebreid tot de leden van de beleidsorganen/kabinetten. De PHFU in kwestie zijn dus onderworpen aan regels inzake integriteit (die onder meer eerlijkheid, trouw, kiesheid, rechtschapenheid, billijkheid, onpartijdigheid en onomkoopbaarheid inhoudt – kwaliteiten die de ethische grondslag vormen voor de te nemen beslissingen) en belangenconflicten (uitgebreid tot de gezinsleden, familieleden of huisgenoten en inzonderheid de echtgenoot en de kinderen van de openbare mandataris). Voorts is met het oog op het voorkomen van belangenconflicten op 17 september 2023 een koninklijk besluit in werking getreden dat de detachering van personeelsleden van beursgenoteerde autonome overheidsbedrijven naar een kabinet verbiedt, met een overgangperiode voor de reeds eerder aangewezen personen, op voorwaarde dat hun vergoeding volledig ten laste wordt genomen door het ministerie en dat ze geen dossiers behandelen die specifiek te maken hebben met het betrokken overheidsbedrijf.

9. Wat het tweede deel van de aanbeveling betreft, geeft de overheid aan dat de verplichting voor de ministeries om de namen van de kabinetsleden te publiceren formeel in de wet zal worden opgenomen. In het parlement worden thans wijzigingen in de geldende wetgeving in die zin besproken.

10. De GRECO is opgetogen over de uitbreiding van de Deontologische Code voor de openbare mandatarissen, die regels bevat voor het beheer van belangenconflicten, tot de leden van de kabinetten van de ministers, en over het wettelijk verbod om er personeelsleden van beursgenoteerde overheidsbedrijven te werven. Dat ligt in de lijn van het eerste deel van de aanbeveling. De GRECO merkt evenwel op dat de voorwaarden voor de rechtstreekse werving en de tewerkstelling van de kabinetsleden nog strenger moeten worden omkaderd, inzonderheid op het stuk van de cumulatie met andere activiteiten, de daadwerkelijke controle van hun integriteit vóór hun indiensttreding en terwijl ze in dienst zijn, de omschrijving van hun taken, en de transparantie met betrekking tot hun vergoedingen. Daarom kan de GRECO, ondanks de significante vorderingen, het eerste deel van de aanbeveling niet beoordelen als volledig ten uitvoer gelegd. Met betrekking tot het tweede deel van de aanbeveling, dat reeds als ten uitvoer gelegd werd beoordeeld, is de GRECO opgetogen over het gegeven dat de verplichting tot publicatie van de volledige lijst van de leden van de kabinetten en de bijwerking ervan formeel in de wet zal worden opgenomen.

11. De GRECO besluit dat aanbeveling i gedeeltelijk ten uitvoer gelegd blijft.

Aanbeveling ii

12. *De GRECO had aanbevolen om op basis van een risicoanalyse een gecoördineerde strategie te ontwikkelen om de integriteit van personen die hoge functies in de uitvoerende macht bekleden te bevorderen.*

13. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling niet ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag, aangezien de GRECO vaststelde dat de overheid slechts aan een denkfase was toegekomen.

14. De Belgische overheid geeft thans aan dat de Deontologische Code voor de openbare mandatarissen nu is uitgebreid tot de leden van de kabinetten (zie supra), wat bijdraagt aan de bevordering van hun integriteit. Ze geeft ook aan dat op grond van het koninklijk besluit van 18 april 2023 betreffende het integriteitsbeleid en het integriteitsmanagement binnen sommige organisaties van de federale uitvoerende macht, in elk beleidsorgaan een integriteitscoördinator werd of zal worden aangesteld door de hoogste leidinggevende van het orgaan. De integriteitscoördinatoren zijn belast met het waarborgen van de kennis en de expertise over integriteitsmanagement en met het bevorderen van een open organisatiecultuur in die zin. Ze treden op als centraal aanspreekpunt voor integriteitsmanagement en verstrekken – in voorkomend geval ook op vertrouwelijke wijze – informatie, begeleiding en advies over de toepassing van waarden en normen inzake integriteit. Sinds september 2023 is het federaal netwerk van de integriteitscoördinatoren (FNIC) operationeel. Dat netwerk komt geregeld samen met het oog op het delen van kennis, expertise en goede praktijken tussen de organisaties, de bevordering van een gemeenschappelijke visie en samenwerking tussen de integriteitscoördinatoren van de organisaties en het nastreven van gemeenschappelijke sensibilisering, informatie en communicatie. Het voornoemde netwerk is eveneens op internationaal vlak bevoegd voor de vragen met betrekking tot de integriteit van de overheidsinstanties.

15. De overheid geeft aan dat de integriteitscoördinatoren en het FNIC een gecoördineerde strategie zullen moeten voorbereiden met het oog op de bevordering van de integriteit van de PHFU. In juli 2023 werd in een studie rond draaideurconstructies en belangenconflicten in de federale administratie, inclusief de kabinetten, waartoe de regering de Universiteit Utrecht de opdracht had gegeven, een gedeeltelijke analyse gemaakt van de risico's die draaideurconstructies en belangenconflicten inhouden voor de beleidsorganen. Tot slot zijn alle federale organisaties ingevolge het koninklijk besluit van 18 april 2023 verplicht om tegen 1 januari 2024 een jaarlijks actieplan inzake integriteitsmanagement goed te keuren, dat door de hoogste leidinggevende van de organisatie aan de bevoegde minister en aan het Bureau Integriteit wordt bezorgd. De meeste federale overheidsdiensten hebben hun actieplan aan het Bureau Integriteit bezorgd. Enkele federale departementen zijn nog de laatste hand aan het leggen aan hun actieplan.

16. De GRECO noteert dat er binnen de federale overheidsdiensten integriteitscoördinatoren zijn aangesteld om te sensibiliseren en advies te geven (met inbegrip van individueel advies op vertrouwelijke basis) op het stuk van integriteit en om samen met het FNIC een integriteitsbeleid uit te werken voor de volledige overheidsorganisatie waarvoor

een minister bevoegd is. Hij noteert dat bepaalde elementen om de risico's ter zake in kaart te kunnen brengen beschikbaar zijn en dat een koninklijk besluit alle federale overheidsdiensten verplicht tot het goedkeuren van een jaarlijks integriteitsmanagementplan, zulks vanaf 1 januari 2024. De GRECO verzoekt de overheid om dit beleid voort te zetten en de op touw gezette maatregelen verder uit te werken teneinde daadwerkelijk een gecoördineerd beleid te voeren ter bevordering van de integriteit van de PHFU en ervoor te zorgen dat ook de ministers met een soortgelijk beleid worden beoogd.

17. De GRECO besluit dat aanbeveling ii gedeeltelijk ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling iii

18. *De GRECO had aanbevolen om i) een deontologische code voor ministers aan te nemen en ervoor te zorgen dat de leden van de strategische organen/kabinetten over een duidelijk en geharmoniseerd deontologisch kader beschikken; en ii) deze code(s) vergezeld te laten gaan van een toezichts- en sanctiemechanisme.*

19. Er wordt op gewezen dat de aanbeveling in het conformiteitsverslag niet ten uitvoer was gelegd, aangezien de GRECO had vastgesteld dat er geen enkele tastbare maatregel werd genomen.

20. Wat het eerste deel van de aanbeveling betreft, vermeldt de Belgische overheid nu dat de ministerraad een deontologische code voor regeringsleden heeft aangenomen, die is opgenomen in een ministeriële omzendbrief die sinds 27 juni 2023 van kracht is. In die deontologische code, die op de informatieve website van de regering is gepubliceerd, worden de deontologische grondbeginselen en de gedragsregels van de regeringsleden verduidelijkt en aangevuld, worden inzonderheid regels inzake integriteit, verantwoordelijkheid en transparantie vastgelegd, worden belangenconflicten gedefinieerd en in goede banen geleid, wordt de cumulatie van ambten beperkt en georganiseerd, wordt de aanvaarding van geschenken geregeld, worden de verplichtingen na afloop van het mandaat gedefinieerd en wordt het toezicht op de naleving van de deontologische regels door de eerste minister en de Federale Deontologische Commissie georganiseerd. De overheid wijst er eveneens op dat de Deontologische Code voor de openbare mandatarissen werd uitgebreid tot de kabinetsleden (zie supra) en dat de deontologische regels aldus op dezelfde wijze van toepassing zijn op alle inhoudelijke medewerkers, maar eveneens op de leden van het secretariaat en op het uitvoerend personeel van de kabinetten.

21. Wat het tweede deel van de aanbeveling betreft, geeft de overheid aan dat er een adviesmechanisme is voorgesteld voor ministers en kabinetsleden via de Federale Deontologische Commissie die is ingesteld bij de wet van 6 januari 2014. Wat de ministers betreft, is de commissie bevoegd om advies te geven over kwesties aangaande deontologie, ethiek of belangenconflicten, op verzoek van een regeringslid. Ze mag dat niet op eigen initiatief doen. De commissie houdt haar adviezen vertrouwelijk. Die commissie is niet bevoegd om sancties te nemen ten aanzien van mogelijke schendingen van de deontologische codes. De overheid merkt evenwel op dat de deontologische code voor regeringsleden bepaalt dat tekortkomingen van ministers ter attentie van de eerste minister kunnen worden gebracht, van wie de terechtwijzing binnen de regering en de politieke gevolgen daarvan voor de betrokken minister (of zelfs het ontslag uit de regering) reeds kan worden beschouwd als

een vorm van sanctie. Ze voegt daaraan toe dat er politieke controle op de ministers wordt uitgeoefend door de Kamer van volksvertegenwoordigers, die over een motie van aanbeveling of van wantrouwen kan stemmen ten aanzien van de minister die volgens haar de deontologische regels zou hebben geschonden. Wat de kabinetsleden betreft, heeft de commissie als opdracht om algemene adviezen of aanbevelingen te formuleren, behalve in specifieke gevallen die een of meer openbare mandatarissen met name betreffen, op basis van een verzoek ondertekend door minstens een derde van de leden van de Senaat of op basis van een verzoek ondertekend door minstens vijftig leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers. Die adviezen worden aan de betrokken openbare mandataris, of de betrokken minister of staatssecretaris, of, in voorkomend geval, aan de Kamer van volksvertegenwoordigers of de regering bezorgd. De adviezen en aanbevelingen worden op de website van de commissie bekendgemaakt. De adviezen geformuleerd op vraag van een openbare mandataris, een minister of een staatssecretaris over een specifieke kwestie die hem betreft, worden anoniem bekendgemaakt, met voorafgaande instemming van de betrokken persoon. Wanneer de commissie kennis krijgt van een misdaad of van een wanbedrijf, moet ze de zaak aanhangig maken bij het parket.

22. De GRECO is opgetogen over de aanneming van een deontologische code voor regeringsleden waarin inzonderheid de beginselen inzake integriteit, verantwoordelijkheid en transparantie worden gepreciseerd, de regels inzake belangenconflicten, geschenken, cumulatie van ambten en de verplichtingen na afloop van het mandaat worden gedefinieerd en toezicht wordt georganiseerd. Hij merkt voorts op dat voortaan een duidelijk en geharmoniseerd deontologisch kader van toepassing is op alle kabinetsleden, overeenkomstig het doel van het eerste deel van de aanbeveling, dat aldus kan worden beoordeeld als ten uitvoer gelegd. Wat het tweede deel van de aanbeveling betreft, merkt de GRECO op dat er voor de ministers enerzijds een adviesmechanisme bestaat via de Federale Deontologische Commissie en anderzijds een mechanisme voor politiek toezicht op het functioneren van de ministers door de eerste minister en het parlement, dat de naleving van de deontologische regels omvat. Die mechanismen kunnen als dusdanig evenwel niet worden beschouwd als mechanismen aan de hand waarvan toezicht kan worden uitgeoefend op de toepassing van de deontologische en integriteitsregels die gelden voor ministers, of mogelijke schendingen van die regels kunnen worden gesanctioneerd. Voor de andere PHFU maakt het mechanisme inzake adviezen waarom wordt verzocht bij de Federale Deontologische Commissie het evenmin mogelijk om de schending van de deontologische regels te sanctioneren. Bij ontstentenis van een daadwerkelijk sanctiemechanisme voor de niet-naleving van de deontologische regels door PHFU, kan de GRECO dat deel van de aanbeveling dus niet als ten uitvoer gelegd beoordelen.

23. De GRECO besluit dat aanbeveling iii gedeeltelijk ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling iv

24. *De GRECO had aanbevolen om ervoor te zorgen i) dat alle personen die hoge functies uitoefenen in de uitvoerende macht toegang hebben tot een mechanisme voor integriteitsbevordering en -bewustmaking, met inbegrip van vertrouwelijk advies; ii) dat deze personen onmiddellijk na hun indiensttreding en daarna met regelmatige tussenpozen een opleiding krijgen.*

25. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling reeds gedeeltelijk ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag. De GRECO had er nota van genomen dat de kabinetsleden in 2022 moesten deelnemen aan bewustmakingsworkshops rond integriteit, en erop gewezen dat die bewustmakingsmaatregel een regelmatig karakter moest aannemen en moest worden uitgebreid tot de ministers. De GRECO had eveneens nota genomen van het gebrek aan een geïstitutioniseerd mechanisme voor vertrouwelijk advies.

26. De Belgische overheid wijst er nu op dat er, wat het eerste deel van de aanbeveling betreft, een adviesmechanisme is voorgesteld voor de ministers en kabinetsleden door de Federale Deontologische Commissie die is ingesteld bij de wet van 6 januari 2014 en bevoegd is om advies te geven over kwesties aangaande deontologie, ethiek of belangenconflicten. Voorts is de Federale Overheidsdienst Beleid en Ondersteuning bevoegd om op vertrouwelijke wijze individueel advies te geven met betrekking tot deontologie en integriteit².

27. Wat het tweede deel van de aanbeveling betreft, geeft de overheid aan dat het Bureau Integriteit van de Federale Overheidsdienst Beleid en Ondersteuning alle kabinetsleden maandelijks de mogelijkheid biedt om deel te nemen aan opleidingen over dilemma's op het gebied van deontologie en integriteit. De ministers kunnen daaraan deelnemen (in de praktijk heeft één minister er één keer aan deelgenomen).

28. De GRECO merkt op dat ministers en kabinetsleden vertrouwelijk advies inzake deontologie en integriteit kunnen inwinnen bij de Federale Deontologische Commissie en het Bureau Integriteit van de Federale Overheidsdienst Beleid en Ondersteuning, waarvan de opdrachten zijn geïstitutioniseerd in de regelgevende teksten. Dat is in overeenstemming met het doel van het eerste deel van de aanbeveling. De GRECO merkt voorts op dat het Bureau Integriteit van de Federale Overheidsdienst Beleid en Ondersteuning opleidingen aanbiedt over dilemma's op het gebied van deontologie en integriteit. Die opleidingen zijn, hoewel ze regelmatig worden georganiseerd en openstaan voor alle PHFU, niet verplicht en worden de facto vrijwel niet gevolgd door de ministers. De GRECO verzoekt de overheid dan ook om, in de lijn van het tweede deel van de aanbeveling, ervoor te zorgen dat de kabinetsleden daadwerkelijk opleidingen volgen onmiddellijk na hun indiensttreding en daarna met regelmatige tussenpozen.

29. De GRECO besluit dat aanbeveling iv gedeeltelijk ten uitvoer gelegd blijft.

Aanbeveling v

30. *De GRECO had aanbevolen om ervoor te zorgen dat de strategische organen/kabinetten duidelijk onder het toepassingsgebied van de wet betreffende de openbaarheid van bestuur vallen.*

31. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling niet ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag. De GRECO had opgemerkt dat de overheid de inzet van de aanbeveling begreep, waarvan de tenuitvoerlegging een ingrijpende wetswijziging vereist, waarvan nog geen werk was gemaakt.

---

² Artikel 4, 2°, van het koninklijk besluit van 18 april 2023 betreffende het integriteitsbeleid en het integriteitsmanagement binnen sommige organisaties van de federale uitvoerende macht en tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 februari 2017 houdende oprichting van de Federale Overheidsdienst Beleid en Ondersteuning.

32. De Belgische overheid meldt nu dat er een wetsontwerp tot wijziging van de huidige federale wetgeving betreffende de openbaarheid van bestuur wordt besproken in het parlement, dat betrekking heeft op de verruiming van het personeel toepassingsgebied van de geldende wet, het concretiseren van de actieve openbaarheid en het optimaliseren en verduidelijken van de uitzonderingsgronden die van toepassing kunnen zijn in het kader van een passief verzoek tot toegang voor het publiek. Het ontwerp zou aldus het toepassingsgebied van de wet moeten uitbreiden en er inzonderheid voor moeten zorgen dat de ministeriële kabinetten eraan worden onderworpen. Voorts zou in het wetsontwerp moeten worden verduidelijkt welke verplichtingen onder het concept van actieve openbaarheid van informatie en toegang tot administratieve documenten vallen.

33. De GRECO tekent op dat een wetsontwerp dat wordt besproken in het parlement ervoor zou moeten zorgen dat de ministeriële kabinetten en de kabinetten van de staatssecretarissen worden onderworpen aan de wet betreffende de openbaarheid van bestuur, zoals hij heeft aanbevolen. Hij verzoekt de Belgische overheid om die wet aan te nemen en ten uitvoer te leggen, waardoor hij zou kunnen besluiten dat de aanbeveling volledig ten uitvoer is gelegd. In afwachting daarvan besluit de GRECO dat aanbeveling v gedeeltelijk ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling vi

34. *De GRECO had aanbevolen om ervoor te zorgen dat de dossiers van de regering, de ministers en hun strategische organen/kabinetten naar behoren worden bijgehouden en beschikbaar zijn voor hun opvolgers om de goede gang van zaken te waarborgen.*

35. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling niet ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag. De GRECO hoopte dat een regeling voor de bewaring van de archieven van de ministeriële kabinetten zou worden aangenomen, en wees erop dat de maatregelen niet enkel voor historische doeleinden konden worden genomen, maar het goede beheer van overheidsinformatie en het recht op de toegang tot overheidsinformatie mogelijk moesten maken.

36. De Belgische overheid geeft nu aan dat alle regeringsleden via een ministeriële brief van 1 december 2021 werden aangespoord onmiddellijk in acties te voorzien tegen het einde van de regeerperiode aan de hand waarvan de bewaring op lange termijn van de archieven kan worden bestendigd. Ze wijst er eveneens op dat het op grond van een beslissing van de ministerraad uit 2007 verboden is om archieven die tijdens een regeerperiode binnen de ministeries zijn opgebouwd te vernietigen, maar dat ze in de vorm en de staat waarin ze werden opgebouwd en aangelegd moeten worden overgebracht naar het Rijksarchief of naar een privaatrechtelijk archief- en/of documentatiecentrum dat erkend is door de overheden. Voorts vraagt de nieuwe deontologische code voor regeringsleden van de regeringsleden dat ze garanderen dat lopende dossiers naar behoren worden bijgehouden en beschikbaar zijn voor hun opvolgers en dat de kabinetsarchieven worden bewaard.

37. De GRECO tekent op dat de deontologische code voor regeringsleden van juni 2023 uitdrukkelijk voorziet in regels met betrekking tot het bijhouden en ter beschikking stellen van de dossiers van het ministerie in het kader van de opvolging van de ministers. Hij merkt voorts op dat een ministeriële beslissing uit 2007 voorziet in regels met betrekking tot de archivering

van de documenten en dat de aandacht van alle ministers opnieuw op dat onderwerp werd gevestigd. Aan de hand van al die regels kan ervoor worden gezorgd dat de dossiers van de regering en de ministeries naar behoren worden bijgehouden en worden overgezonden naar hun opvolgers om de goede werking van de Staat te waarborgen en de toegang tot overheidsinformatie te vergemakkelijken. Dat sluit aan bij de doelstellingen van de aanbeveling.

38. De GRECO besluit dat aanbeveling vi op bevredigende wijze ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling vii

39. *De GRECO had aanbevolen om (i) te zorgen voor een passend niveau van openbare raadpleging over wetsontwerpen van de regering en (ii) ervoor te zorgen dat de resultaten van openbare raadplegingen tijdig en op een gemakkelijk toegankelijke manier online worden gepubliceerd.*

40. Er wordt op gewezen dat de aanbeveling in het conformiteitsverslag niet ten uitvoer was gelegd, waarbij de GRECO had opgemerkt dat er geen enkele maatregel om de aanbeveling ten uitvoer te leggen werd genomen.

41. De Belgische overheid wijst er nu op dat de federale regering regelmatig openbare raadplegingen organiseert wanneer de Europese en internationale verplichtingen zulks vereisen, maar dat er niet is voorzien in een procedure voor de stelselmatige raadpleging over alle ontwerpen. Ze geeft evenwel aan dat de regering maatregelen neemt ter bevordering van de transparantie en de deelname van het publiek, zoals de proactieve bekendmaking van de dossiers van de ministerraad die ervoor zorgt dat burgers sneller kunnen reageren op wetgevende ontwerpen. Voorts heeft de federale regering in 2022 het onlineplatform “Een land voor de toekomst” gelanceerd met het oog op een burgerbevraging over de toekomst van de democratie en de staatsstructuren, onder supervisie van een Wetenschappelijk Comité, dat resulteerde in een rapport dat aan de federale regering en het parlement werd overhandigd³.

42. De GRECO tekent op dat er specifieke en gerichte initiatieven worden genomen om openbare raadplegingen over bepaalde teksten die onder het Europees of internationaal kader vallen, of over bepaalde thema's van institutionele aard mogelijk te maken, maar dat de regering geen beleid en maatregelen heeft uitgewerkt om de samenleving regelmatig te raadplegen over de wetsontwerpen volgens vastgelegde en voorzienbare criteria, en om de transparantie van dat proces te waarborgen. De door de overheid omschreven initiatieven brengen geen verandering teweeg in de situatie zoals beschreven in het evaluatieverslag en worden nog steeds georganiseerd volgens de discretionaire bevoegdheid van de desbetreffende overheden. Op basis daarvan kan de aanbeveling niet worden beoordeeld als ten uitvoer gelegd, zelfs niet gedeeltelijk.

43. De GRECO besluit dat aanbeveling vii nog steeds niet ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling viii

---

³ www.eenlandvoordetoekomst.be

44. *De GRECO had aanbevolen om (i) regels en richtsnoeren in te voeren over de manier waarop personen die hoge functies bekleden in de uitvoerende macht hun contacten beheren met lobbyisten en andere derden die proberen invloed uit te oefenen op overheidsprocessen en -beslissingen; en (ii) voor meer transparantie te zorgen over het doel van dergelijke contacten, zoals de identiteit van de personen met wie (of namens wie) de bijeenkomst plaatsvond en het specifieke onderwerp van dergelijke besprekingen.*

45. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling niet ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag. De GRECO had erop gewezen dat de aanbeveling er zowel toe strekte transparantie tussen lobbyisten en PHFU te verzekeren als regels in te voeren die van toepassing zijn op de PHFU zelf, ministers en leden van die kabinetten, in een document zoals een gedragscode.

46. De Belgische overheid verklaart nu dat de kabinetten momenteel een voorstel bespreken, eveneens voorgesteld aan het parlement, dat ertoe strekt voor meer transparantie te zorgen in de relaties tussen de regeringsleden en lobbyisten. Het zou ervoor moeten zorgen dat elke burger de activiteiten van lobbyisten ten aanzien van ministers kan volgen. De ministerraad zou binnenkort een standpunt moeten innemen. Voorts wijst ze erop dat de deontologische code voor regeringsleden (zie supra) verduidelijkt: “De regeringsleden geven transparantie over de contacten die zij hebben gehad met belangenvertegenwoordigers.” Ook de deontologische code die van toepassing is op kabinetsleden (zie supra) bevat regels inzake deontologie en belangenconflicten. Wat de oprichting van een lobbyregister betreft, geeft de regering aan dat het register dat voor het parlement bestaat niet als dusdanig kan worden uitgebreid tot de uitvoerende macht.

47. De GRECO tekent op dat de ministers voortaan zijn onderworpen aan een transparantieverplichting met betrekking tot hun contacten met lobbyisten, wat in de lijn van de aanbeveling ligt, hoewel de GRECO eveneens verwacht dat de wijze waarop die verplichting ten uitvoer kan worden gelegd, wordt geëxpliciteerd. Hij betreurt eveneens dat die verplichting niet uitdrukkelijk in soortgelijke bewoordingen van toepassing is op kabinetsleden, ook al zijn die voortaan onderworpen aan de Deontologische Code voor de openbare mandatarissen. Voorts merkt de GRECO op dat er werkzaamheden aan de gang zijn aan de hand waarvan de transparantie van de activiteiten van lobbyisten ten aanzien van ministers kan worden gewaarborgd, maar hij heeft in dit stadium niet de kans gehad om de bewoordingen van die werkzaamheden te bekijken. Hij benadrukt dat die regels zouden moeten worden uitgebreid tot de contacten van lobbyisten met kabinetsleden. De GRECO verzoekt de overheid dan ook om de werkzaamheden die aan de gang zijn te voltooien en daarbij rekening te houden met die elementen, zodat er een volledig mechanisme, dat geheel beantwoordt aan de doelstellingen van de aanbeveling, kan worden geoperationaliseerd.

48. De GRECO besluit dat aanbeveling viii gedeeltelijk ten uitvoer gelegd is.

Aanbeveling ix

49. *De GRECO had aanbevolen dat er een ad-hocrapportageverplichting wordt ingevoerd voor personen die hoge functies bekleden in de uitvoerende macht wanneer zich conflictsituaties voordoen tussen hun privébelangen en hun officiële functies.*

50. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling niet ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag, aangezien de GRECO geen enkele vooruitgang had opgetekend en erop had gewezen dat regels inzake ad-hocbeheer van belangenconflicten van toepassing moesten zijn op de ministers en de leden van de ministeriële kabinetten.

51. De Belgische overheid meldt nu dat de nieuwe deontologische code die van toepassing is op regeringsleden (zie supra) de ministers voortaan vraagt om elke vorm van belangenconflict die betrekking heeft op hen (of op hun gezinsleden, familieleden of huisgenoten) te vermijden, situaties van mogelijke belangenconflicten te melden en de eerste minister op de hoogte te brengen van enig probleem van dien aard, en zich te onthouden van enig handelen in die situatie. De kabinetsleden zijn onderworpen aan soortgelijke regels in het kader van de Deontologische Code voor de openbare mandatarissen die voortaan op hen van toepassing is (zie supra).

52. De GRECO noteert met tevredenheid dat de ministers en hun kabinetsleden voortaan zijn onderworpen aan specifieke regels met betrekking tot het beheer van belangenconflicten, ook wanneer die zich *ad hoc* voordoen, aangezien ze respectievelijk zijn onderworpen aan de deontologische code die van toepassing is op regeringsleden en aan de Deontologische Code voor de openbare mandatarissen. Dat is in overeenstemming met de doelstellingen van de aanbeveling.

53. De GRECO besluit dat aanbeveling ix op bevredigende wijze ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling x

54. *De GRECO had aanbevolen om uitgebreide regels vast te stellen inzake geschenken en andere voordelen voor personen die hoge functies in de uitvoerende macht uitoefenen, in de vorm van relevante praktische richtlijnen, de verplichting om geschenken en andere voordelen te melden en het publiek te informeren.*

55. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling niet ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag, aangezien de GRECO geen enkele vooruitgang had opgetekend inzake het beheer van de geschenken voor PHFU.

56. De Belgische overheid geeft nu aan dat de deontologische code die van toepassing is op regeringsleden en de Deontologische Code voor de openbare mandatarissen (zie supra) voortaan voorzien in regels inzake het beheer van geschenken en andere voordelen respectievelijk voor ministers en voor hun kabinetsleden. Ze mogen geen enkel financieel of materieel voordeel vragen of aanvaarden, van welke aard ook, daarbij inbegrepen elke gift die een meer dan symbolische waarde heeft. Indien het niet mogelijk is een geschenk te weigeren, moeten de kabinetsleden het overmaken aan een Belgische overheidsorganisatie naar keuze. Voor de ministers is er voorts een geschenkenregister ingevoerd.

57. De GRECO noteert met tevredenheid dat de ministers en hun kabinetsleden voortaan, via de deontologische codes die respectievelijk op hen van toepassing zijn, zijn onderworpen aan regels met betrekking tot het beheer van de geschenken en andere voordelen die ze ontvangen in het kader van de uitoefening van hun functie. Dat ligt in de lijn van de aanbeveling. De GRECO merkt evenwel op dat die regels niet voorzien in de registratie van

geschenken voor kabinetsleden en evenmin in een maatregel om te waarborgen dat het publiek ter zake wordt geïnformeerd, noch voor ministers, noch voor kabinetsleden. Hij verzoekt de overheid om de bestaande regels in die zin aan te vullen, zodat de aanbeveling kan worden beoordeeld als volledig ten uitvoer gelegd.

58. De GRECO besluit dat aanbeveling x gedeeltelijk ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling xi

59. *De GRECO had aanbevolen om (i) een verplichting in te voeren om een geschikt orgaan gedurende een bepaalde periode op de hoogte te stellen van elke nieuwe beroepsactiviteit die door een persoon met een hoge functie in de uitvoerende macht wordt uitgeoefend; (ii) en, na analyse, deze activiteit te controleren of, in voorkomend geval, te verbieden om elk vermoeden van een belangenconflict uit te sluiten wanneer ze zich voordoet op een gebied dat onder een vergunnings- of toezichtstelsel valt van de entiteit die deze persoon verlaat.*

60. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling niet ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag, aangezien de GRECO ter zake geen evolutie had opgetekend.

61. De Belgische overheid geeft nu aan dat de deontologische code die van toepassing is op regeringsleden en de Deontologische Code voor de openbare mandatarissen (zie supra) voortaan voorzien in regels inzake de verplichtingen voor PHFU na afloop van hun openbaar ambt om eerlijkheid en discretie inzake het aanvaarden van bepaalde ambten of bepaalde voordelen in acht te nemen. Ze geeft voorts aan dat de PHFU zijn onderworpen aan de verplichting om een aangifte van hun mandaat voor te leggen aan het Rekenhof, waardoor kan worden nagegaan welke betrekkingen PHFU uitoefenen na afloop van hun openbaar ambt. Het Rekenhof maakt de lijst van mandaten, ambten en beroepen van de personen die een mandaat of een ambt dat is onderworpen aan de wetgeving hebben uitgeoefend, jaarlijks uiterlijk op 15 februari bekend op zijn website. Voorts verduidelijkt de wet van 6 augustus 1931 houdende vaststelling van de onverenigbaarheden en ontzeggingen betreffende de ministers, gewezen ministers en ministers van staat, alsmede de leden en gewezen leden van de wetgevende kamers dat gewezen ministers niet aan het beheer van of aan het toezicht over een vennootschap die concessiehouder van de Staat werd verklaard, verbonden mogen worden gedurende vijf jaar na afloop van hun ambt. Ze wijst er tot slot op dat de regering en het parlement thans daarrond werken.

62. De GRECO merkt op dat de deontologische codes die voortaan van toepassing zijn op de ministers en hun kabinetsleden bepaalde relevante ethische regels invoeren ter omkadering van de afloop van hun openbaar ambt. Die regels volstaan evenwel niet, aangezien ze enerzijds geen verplichting opleggen inzake het informeren over elke nieuwe beroepsactiviteit gedurende een nader te bepalen periode en anderzijds ontoereikend zijn om nieuwe activiteiten te controleren of te verbieden om elk vermoeden van een belangenconflict uit te sluiten. Er bestaan ter zake namelijk geen duidelijke regels die van toepassing zijn op kabinetsleden en de wet van 1931 die gewezen ministers verbiedt gedurende vijf jaar na afloop van hun ambt mee te werken aan het beheer van of het toezicht over een vennootschap heeft enkel betrekking op vennootschappen die concessiehouder van de Staat werden verklaard. Het toepassingsgebied zou ten minste moeten worden uitgebreid tot andere soorten vennootschappen. De aanbeveling kan aldus niet worden beoordeeld als volledig ten uitvoer gelegd, temeer daar het in België gangbaar is om het openbaar ambt te

verlaten om voor private vennootschappen te gaan werken. De GRECO verzoekt de overheid dus om de normatieve teksten ter zake aan te scherpen in de lijn van de aanbeveling.

63. De GRECO besluit dat aanbeveling xi gedeeltelijk ten uitvoer is gelegd.

Aanbevelingen xii en xiii

64. *De GRECO had aanbevolen:*

- *(i) dat de regeling voor de gepubliceerde verklaringen van personen met een hoge functie in de uitvoerende macht ook relevante informatie moet bevatten over hun vermogen, schuldelementen inbegrepen, alsmede over hun vroegere activiteiten en nevenactiviteiten; (ii) te overwegen ook informatie op te nemen over de echtgenoten en de ten laste komende familieleden van die personen (met dien verstande dat dergelijke informatie niet noodzakelijkerwijs openbaar hoeft te worden gemaakt) (aanbeveling xii);*
- *dat de aangifte- en controleregelingen radicaal worden herzien om te zorgen voor een snellere publicatie en een proactieve en doeltreffende controle van deze aangiftes (aanbeveling xiii).*

65. Er wordt op gewezen dat deze aanbevelingen niet ten uitvoer gelegd waren in het conformiteitsverslag. De GRECO had er nota van genomen dat de werkzaamheden die ter zake waren opgestart nog slechts in een zeer prematuur stadium verkeerden en had de Belgische overheid verzocht om zich met meer vastberadenheid te buigen over de vermogensaangiften van openbare personen.

66. De Belgische overheid geeft nu aan dat er nog steeds een politieke discussie aan de gang is in de Kamer van volksvertegenwoordigers. Ze zegt dat ze de noodzaak onderschrijft om in de vermogensaangiften van PHFU rekening te houden met schuldelementen. Wat de toegang tot informatie betreft, merkt ze op dat de elektronische verzending en publicatie van de lijst van mandaten van PHFU door het Rekenhof de gegevensstroom verbetert.

67. De GRECO merkt op dat de meegedeelde informatie geen gewag maakt van afdoende vorderingen, noch om in de verklaringen van PHFU relevante informatie over hun vermogen (schuldelementen inbegrepen), alsmede over hun vroegere activiteiten en nevenactiviteiten op te nemen, noch om de verklaringen uit te breiden tot relevante informatie over de echtgenoten en de ten laste komende familieleden. De aangifte- en controleregelingen werden niet radicaal herzien om te zorgen voor een snellere publicatie en een proactieve en doeltreffende controle van de aangiften, waartoe de aanbeveling verzoekt. Enkel de elektronische publicatie van de lijst van mandaten van PHFU door het Rekenhof volstaat in die zin niet. De GRECO kan dus niet van oordeel zijn dat de overheid zich vastberaden heeft getoond om de regeling voor de verklaringen van PHFU en de controle erop te verbeteren.

68. De GRECO besluit dat de aanbevelingen xii en xiii nog steeds niet ten uitvoer gelegd zijn.

Aanbeveling xiv

69. *De GRECO had aanbevolen dat de strategische organen/kabinetten moeten vallen onder het toepassingsgebied van de wet inzake de melding van vermoedelijke integriteitsschendingen binnen een federale administratieve instantie door een personeelslid van die instantie.*

70. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling niet ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag. De GRECO toonde zich tevreden dat de aanbeveling in aanmerking is genomen in het kader van het wetsontwerp houdende omzetting van de Europese Richtlijn 2019/1937 inzake de bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht melden, maar betreurde dat de werkzaamheden rond dat wetsontwerp nog in een voorbereidingsfase verkeerden.

71. De Belgische overheid meldt nu dat de wet van 8 december 2022 betreffende de meldingskanalen en de bescherming van de melders van integriteitsschendingen in de federale overheidsinstanties en bij de geïntegreerde politie voorziet in de omzetting van Richtlijn (EU) 2019/1937. Die wet bepaalt dat kabinetsleden onder het toepassingsgebied ervan vallen.

72. De GRECO is opgetogen over de omzetting in het Belgische recht van Richtlijn (EU) 2019/1937 die het mogelijk maakt de maatregelen inzake de melding van vermoedelijke integriteitsschendingen binnen een federale administratieve instantie uit te breiden tot de leden van de ministeriële kabinetten, wat in overeenstemming is met de aanbeveling.

73. De GRECO besluit dat aanbeveling xiv op bevredigende wijze ten uitvoer is gelegd.

Preventie van corruptie en bevordering van de integriteit binnen de federale politie

Aanbeveling xvii

74. *De GRECO had aanbevolen om een studie uit te voeren naar manieren om de stabiliteit van het leidinggevende kader van de federale politie te versterken met het oog op het nemen van maatregelen in die zin.*

75. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling niet ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag. De GRECO was opgetogen over de benoeming van verschillende leidinggevende kaderleden als titularis, maar stelde vast dat er geen begin was gemaakt met de aanbevolen studie en dat er een zekere instabiliteit bleef gelden op het niveau van die kaderleden.

76. De Belgische overheid geeft nu aan dat er binnen de federale politie momenteel 59 gevallen van aanstelling in de hogere functie zijn op een totaal aantal personeelsleden van 14 068, verantwoord doordat de functie – al dan niet tijdelijk – niet wordt ingevuld en door de dringende noodzaak om die staffunctie te vervullen. Van die 59 gevallen hebben er 8 betrekking op hoge leidinggevende functies (7 mandaathouders en 1 directeur) en de noodzakelijke procedures voor de benoeming van titularissen zijn aan de gang of worden

binnenkort opgestart⁴. De posten van commissaris-generaal en directeurs-generaal van de gerechtelijke en administratieve politie zijn thans *ad interim* bezet, maar die kaderleden beschikken over professionele beslissingsbevoegdheid die hun is verleend door de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie.

77. De GRECO merkt op dat thans binnen de federale politie 59 posten van kaderleden niet zijn ingevuld door titularissen en dat hoge functies binnen de gerechtelijke en administratieve politie nog steeds *ad interim* worden ingevuld. Hij stelt voorts vast dat de aanbevolen studie om die situaties *ad interim* te voorkomen in de leidinggevende functies van de federale politie niet werd uitgevoerd, hoewel ze relevant blijft.

78. De GRECO besluit dat aanbeveling xvii nog steeds niet ten uitvoer gelegd is.

Aanbeveling xviii

79. *De GRECO had aanbevolen een integriteitscontrole van de kandidaten in te voeren in het kader van de mobiliteit en de bevordering – ook naar mandaatfuncties – alsook met regelmatige tussenpozen tijdens hun loopbaan.*

80. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling niet ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag. De GRECO betreurde dat er nog geen concrete maatregelen waren genomen in het kader van het project voor het integreren van een screeningsprocedure doorheen de loopbaan van het administratief en operationeel personeel van de politie.

81. De Belgische overheid geeft nu aan dat een werkgroep werd opgericht om de contouren aan te geven van een systeem voor de screening van de integriteit doorheen de loopbaan van het politiepersoneel. In de zomer van 2023 werd een concept gevalideerd en voorgelegd aan de minister van Binnenlandse Zaken. De overheid merkt evenwel op dat het veel tijd in beslag neemt om de nadere regels voor de screening, de doelstellingen ervan en de gevolgen ervan voor de rechtspositie en de organisatie te bepalen. Er zijn contacten gelegd met Defensie, waar een soortgelijk systeem reeds werd uitgewerkt, maar dat systeem moet vervolgens worden aangepast aan de organisatie van de politie. Er moet een juridisch kader worden uitgewerkt in overleg met de vakorganisaties. Er wordt ook overwogen om de gemeenschappelijke gegevensbanken inzake terrorisme en radicalisering en de gegevensbanken die worden geraadpleegd in het kader van de screening onderling te koppelen. Er werd in die zin een budget toegekend voor de ontwikkeling van een ICT-platform ter facilitering van het beheer van het veiligheidsscreeningsproces.

82. De GRECO noteert dat een beleid met het oog op strengere integriteitscontroles op touw werd gezet en dat in dat kader een concept werd uitgewerkt dat nog moet worden gevalideerd door de minister van Binnenlandse Zaken. Hij noteert dat de tenuitvoerlegging van het concept veel tijd in beslag neemt omdat ze een weerslag zal hebben op de rechtspositie van het politiepersoneel en op de organisatie van de dienst. Voorts noteert hij dat er wordt gewerkt aan de onderlinge koppeling van de verschillende gegevensbanken

---

⁴ De Belgische overheid heeft op het ogenblik van de aanneming van dit verslag aangegeven dat de posten van de belangrijkste leidinggevende functies binnen de politie (mandaathouders) allemaal waren ingevuld of op weg waren om te worden ingevuld, maar dat er nog veel vacante betrekkingen waren voor de andere uitvoerende functies van de politie.

betreffende de openbare veiligheid, die het mogelijk zal maken om het politiepersoneel op dat stuk te controleren. Hij moedigt de overheid aan om de op touw gezette werkzaamheden voort te zetten en de screening van de integriteit doorheen de loopbaan van het politiepersoneel te verstrengen.

83. De GRECO besluit dat aanbeveling xviii gedeeltelijk ten uitvoer gelegd is.

Aanbeveling xix

84. *De GRECO had aanbevolen dat objectieve en transparante criteria de mogelijkheden voor nevenactiviteiten strikt regelen en dat een doeltreffende controleregeling wordt gewaarborgd.*

85. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling niet ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag. De GRECO gaf aan dat de – noodzakelijke – wijziging van de deontologische code om de regeling voor het toestaan van nevenactiviteiten af te stemmen op de relevante wetgeving niet voldeed aan de doelstellingen van de aanbeveling en dat hij wachtte op het resultaat van de werkzaamheden van een aangekondigde werkgroep ter verbetering van de omkadering van de nevenactiviteiten van het politiepersoneel.

86. De Belgische overheid geeft nu aan dat belangenconflicten en conflicterende nevenactiviteiten tussen 2022 en 2023 aan bod zijn gekomen in een Staten-Generaal over de integriteit van de politie. De deelnemers waren het erover eens dat een meer afdoende en objectieve regelgeving rond nevenactiviteiten noodzakelijk was. In februari 2024 vond een meer doorgedreven denkoefening rond het onderwerp plaats, waarbij dilemma's in samenhang met conflicterende nevenactiviteiten eerst werden besproken met een twintigtal HR-directeurs en -verantwoordelijken en vervolgens met interne deskundigen van de federale politie binnen het interne netwerk van de primaire integriteitsactoren (transversale CORESPO). Het doel van de denkoefening was na te gaan in hoeverre het mogelijk is om binnen het huidig wetgevend kader te voorzien in nieuwe criteria, een nieuw evaluatiecomité en een nieuw werkproces. Op basis van de denkoefening zal een verslag met de dilemma's en aanbevelingen met betrekking tot conflicterende nevenactiviteiten worden voorgelegd aan het uitvoerend comité van de federale politie, aan het uitvoerend comité van de geïntegreerde politie en aan het coördinatiecomité van de geïntegreerde politie. De overheid vreest evenwel dat de vakorganisaties zullen reageren. Sinds de nieuwe omzendbrief hebben ongeveer 1 600 operationele personeelsleden van de federale politie een nevenactiviteit aangegeven. De overheid wijst erop dat in het kader van de huidige procedure de aanvraag om een nevenactiviteit uit te oefenen wordt onderworpen aan een voorafgaande (gecentraliseerde) controle wat de wettelijke onverenigbaarheden en de integriteits- en beschikbaarheidscriteria (hiërarchische controle) betreft.

87. De GRECO is opgetogen dat de overheid zich bewust is van de noodzaak om de nevenactiviteiten van het politiepersoneel beter te omkaderen en spoort haar aan om zo snel mogelijk concreet actie te ondernemen en objectieve criteria vast te leggen voor de uitoefening van soortgelijke activiteiten en ze daadwerkelijk te controleren. In afwachting daarvan kan hij deze bewustwording niet beschouwen als een tenuitvoerlegging, zelfs geen gedeeltelijke, van de aanbeveling.

88. De GRECO besluit dat aanbeveling xix niet ten uitvoer gelegd blijft.

Aanbeveling xx

89. *De GRECO had aanbevolen te overwegen om een verplichting tot aangifte van vermogen/belangen in te voeren voor leidinggevende functies en/of bepaalde risicofuncties binnen de politie, met het oog op de invoering van dergelijke regels.*

90. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling niet ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag, aangezien de overheid geen enkele concrete maatregel had vermeld.

91. De Belgische overheid wijst er thans op dat de barema's, looncomponenten, premies en vergoedingen vastliggen in normen die het publiek kan raadplegen via het Belgisch Staatsblad en die te vinden zijn op de website www.ssgpi.be. De federale politie is op basis van de tussen 2019 en 2023 geregistreerde incidenten begonnen aan het in kaart brengen van de ethische risico's en dilemma's binnen haar diensten. Een beperkt comité vergadert maandelijks en er werd een uitgebreide werkgroep opgericht. Het is de bedoeling dit werk verder uit te diepen teneinde meer specifiek de incidenten en de risico's alsook de kwetsbare functies en processen te identificeren. Wat de aangifte van vermogen/belangen voor leidinggevende functies en/of bepaalde risicofuncties betreft, verwijst de overheid ook naar het veiligheidsonderzoek dat gebeurt bij een aanvraag van een veiligheidsmachtiging, in het kader waarvan ook het vermogen en de belangen worden gecontroleerd.

92. De GRECO neemt nota van de intenties van de overheid om stappen te zetten in de zin van de aanbeveling en is opgetogen over de maatregelen die zijn genomen om de risico's inzake integriteit binnen de federale politie in kaart te brengen. Hij moedigt de overheid aan om er concreet werk van te maken. Hij wijst er evenwel op dat de verplichting tot aangifte van vermogen/belangen zoals bedoeld in de aanbeveling, een proactieve en aan controle onderworpen verplichting is, die op individuele wijze de leden van het politiepersoneel beoogt voor wie er een risico op het stuk van integriteit wordt geacht te bestaan en die in geen geval kan worden ingevuld door op het internet gepubliceerde normatieve bepalingen. Op basis van de informatie zoals thans meegedeeld, kan de aanbeveling niet als ten uitvoer gelegd worden beschouwd, zelfs niet gedeeltelijk.

93. De GRECO besluit dat aanbeveling xx niet ten uitvoer gelegd blijft.

Aanbeveling xxi

94. *De GRECO had aanbevolen ervoor te zorgen dat de interne controle ten volle kan worden uitgevoerd, met name op een proactieve manier, en in staat is een relevant algemeen overzicht te geven van de statistische evolutie op disciplinair gebied binnen de federale politiedienst.*

95. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling niet ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag, waarbij de GRECO had opgemerkt dat het systeem voor interne controle van de federale politie niet op substantiële wijze was versterkt en dat er binnen de federale politie op disciplinair gebied geen relevante statistieken bestonden.

96. De Belgische overheid rapporteert nu dat er een handvest voor het toezicht op de interne werking en de kwaliteit van de federale politie wordt voorbereid waaraan in 2024 de laatste hand zou worden gelegd. Voorts worden de disciplinaire dossiers sinds begin 2023 op

gestandaardiseerde wijze opgevolgd, wat het mogelijk maakt de vereiste gegevens bij te houden. De indicatoren worden thans geverifieerd. In maart 2024 zal een disciplinair jaarverslag van de federale politie worden opgemaakt.

97. De overheid geeft ook aan dat de federale politie deelneemt aan het platform 'transparant en toegankelijk toezicht' van het ministerie van Binnenlandse Zaken, samen met onder andere de Algemene Inspectie van de federale politie en van de lokale politie en het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten. Dat platform wil een wegbereider zijn voor de tenuitvoerlegging van het 'wetsvoorstel tot invoering van een uniek portaal en uniform klachtenreglement voor het indienen van klachten en aangiften over de politie'. Alle aangiften worden geregistreerd in de KLFP-gegevensbank. Het gaat om een computergestuurd systeem voor globaal klachtenbeheer dat in 2008 gezamenlijk werd ontwikkeld door het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten en Algemene Inspectie van de Federale Politie en van de Lokale Politie (AIG). Het systeem werd ter beschikking gesteld van de federale politie en de lokale politie. De federale politie kan klachten enkel in deze gegevensbank registreren. Voorts heeft de federale politie gunstig advies verleend met betrekking tot het wetsvoorstel van 21 februari 2022 tot invoering van een uniek portaal en uniform klachtenreglement voor het indienen van klachten en aangiften over de politie. De ontwikkeling van een klantgericht klachtenbeheer is ook een doelstelling van de federale politie met het oog op het verbeteren van de zichtbaarheid en beschikbaarheid van het unieke aanspreekpunt voor de burgers, het integreren van nieuwe domeinen waarbinnen klachten kunnen rijzen, het verschaffen van een statistische analyse van de gegevens en het verbeteren van de doorlooptijden, de follow-up en de kwaliteit van de respons op de klachten van burgers. Het is de bedoeling om jaarlijks een verslag op te maken over de klachten van de burgers waarin ook aanbevelingen worden gedaan.

98. De GRECO neemt nota van de intenties van de overheid om een reeks maatregelen op touw te zetten om de interne controle op de werking van de federale politie te versterken, beter verslag uit te brengen van de disciplinaire zaken met betrekking tot het politiepersoneel, de toegang van het publiek tot mechanismen om klacht in te dienen over de politieactiviteit te vergemakkelijken en verslag uit te brengen en lessen te trekken uit die terugkoppeling van het publiek. De GRECO spoort de overheid aan om de geplande maatregelen ten uitvoer te leggen en de vruchten te plukken van de reeds genomen maatregelen om een versterkte en proactieve interne controle op de federale politie te organiseren en op stelselmatige, georganiseerde en toegankelijke wijze verslag uit te brengen over de gevolgen van die controle, in het bijzonder op disciplinair gebied, in overeenstemming met de doelstellingen van de aanbeveling. In dit stadium kan de GRECO die doelstellingen niet beoordelen als bereikt door de reeks bestaande of geplande maatregelen die worden vermeld, zelfs niet gedeeltelijk.

99. De GRECO besluit dat aanbeveling xxi nog steeds niet ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling xxii

100. *De GRECO had aanbevolen de leden van de politie te verplichten hun status als politieagent bekend te maken wanneer zij het voorwerp zijn van een strafrechtelijk onderzoek of een strafrechtelijke veroordeling en/of de bevoegde interne dienst van de geïntegreerde politie op de hoogte te brengen van een dergelijk onderzoek of een dergelijke veroordeling.*

101. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling niet ten uitvoer gelegd was in het conformiteitsverslag. De GRECO had de overheid aangespoord om rekening te houden met de situaties waarin de magistraten geen kennis hebben van de hoedanigheid van politieagent van degene die het voorwerp uitmaakt van een gerechtelijke procedure, teneinde de relevante normen te wijzigen en aldus mogelijk te maken dat de geïntegreerde politie op de hoogte wordt gebracht om daaruit gevolgen te kunnen trekken op het stuk van tucht of op het stuk van de loopbaanplanning van de politieagent.

102. De Belgische overheid wijst nu op het recht van de personeelsleden van de politie om zichzelf niet te beschuldigen en op het beginsel van gelijkheid voor de wet dat belet dat politieagenten aan een andere regeling worden onderworpen dan andere ambtenaren. Ze geeft aan dat omzendbrief COL 4/2003 van het College van procureurs-generaal betreffende het tuchtstatuut van de personeelsleden van de politiediensten op 27 april 2022 werd herzien teneinde de informatiestroom tussen de gerechtelijke autoriteiten en de tuchtoverheden te versterken en beter af te bakenen. De omzendbrief bepaalt dat in geval van twijfel over de hoedanigheid van politieagent van degene die het voorwerp uitmaakt van het onderzoek en in afwachting van een geautomatiseerde procedure voor de controle van die hoedanigheid, via e-mail⁵ om een controle kan worden verzocht, waarna men snel een antwoord krijgt met betrekking tot de loopbaangegevens over de persoon (identiteit, identificatienummer, eenheid of dienst). Indien de betrokkene evenwel beschikt over een geanonimiseerd statuut dat ervoor zorgt dat hij niet kan worden geïdentificeerd, is een specifieke procedure van toepassing (statuut geregeld door omzendbrief COL 07/2017 betreffende de afscherming van de identiteit van de leden van de politiedienst behorend tot de speciale eenheden of die onderzoek doen naar of interveniëren bij bijzondere zware misdrijven). De overheid geeft eveneens aan dat de initiatieven inzake *screening* van de integriteit tijdens de loopbaan (zie supra) ook de mededeling van informatie over de veroordeling van personeelsleden aan de korpchef kunnen verbeteren.

103. De GRECO merkt op dat omzendbrief COL 4/2003 van het College van procureurs-generaal betreffende het tuchtstatuut van de personeelsleden van de politiediensten werd gewijzigd, wat magistraten de mogelijkheid biedt snel informatie te verkrijgen met betrekking tot de hoedanigheid van politieagent van degene die het voorwerp uitmaakt van de strafrechtelijke procedure, zodat de bevoegde interne dienst van de geïntegreerde politie op de hoogte kan worden gebracht. De GRECO is van oordeel dat die wijziging van de omzendbrief billijk en evenredig is ten aanzien van de doelstelling van de aanbeveling, die erin bestaat ervoor te zorgen dat de geïntegreerde politie op de hoogte wordt gebracht van die procedure om daaruit gevolgen te kunnen trekken op het stuk van tucht en op het stuk van de loopbaanplanning van de politieagent. Hij is aldus van mening dat de doelstellingen van de aanbeveling in aanmerking werden genomen en werden bereikt.

104. De GRECO besluit dat aanbeveling xxii op bevredigende wijze afgehandeld is.

III. CONCLUSIES

105. **Gelet op het voorgaande, merkt de GRECO op dat er een aantal stappen voorwaarts zijn gezet in de preventie en bestrijding van corruptie, zowel op het niveau van de PHFU als van de federale politie, maar dat er in beide domeinen nog aanzienlijke inspanningen**

---

⁵ DRP.Career@police.belgium.eu

moeten worden geleverd. Hij besluit dat België slechts zes van de tweeëntwintig aanbevelingen uit het evaluatieverslag van de vijfde cyclus op bevredigende wijze ten uitvoer heeft gelegd of heeft afgehandeld. Van de hangende aanbevelingen zijn er negen gedeeltelijk ten uitvoer gelegd en zijn er zeven niet ten uitvoer gelegd.

106. Meer bepaald zijn de aanbevelingen vi, ix, xiv, xv, xvi en xxii op bevredigende wijze ten uitvoer gelegd, zijn de aanbevelingen i, ii, iii, iv, v, viii, x, xi en xviii gedeeltelijk ten uitvoer gelegd, en zijn de aanbevelingen vii, xii, xiii, xvii, xix, xx en xxi niet ten uitvoer gelegd.

107. Met betrekking tot de personen met een hoge functie in de uitvoerende macht kunnen bepaalde significante vorderingen worden opgetekend. Ministers en kabinetsleden zijn voortaan onderworpen aan deontologische en integriteitsregels, ook met betrekking tot belangenconflicten. Bepaalde van die regels moeten nog verder worden aangevuld, inzonderheid met betrekking tot geschenken en beperkingen inzake beroepen na afloop van het mandaat, en aan de hand van een sanctiemechanisme in geval van schending. Ook al worden de naam en het ambt van kabinetsleden voortaan openbaar gemaakt en mogen voor een dergelijk ambt geen personeelsleden van beursgenoteerde autonome overheidsbedrijven worden geworven, moeten de voorwaarden voor de werving en de tewerkstelling van die PHFU nog strenger worden omkaderd. Er werden integriteitscoördinatoren aangesteld om vertrouwelijk advies te geven op het stuk van integriteit, er zijn elementen om de risico's in kaart te kunnen brengen beschikbaar en er worden jaarlijkse integriteitsmanagementplannen goedgekeurd. Er moet evenwel nog steeds een gecoördineerde integriteitsstrategie worden geïmplementeerd en de bewustmaking en regelmatige opleiding met betrekking tot die kwesties moeten worden opgevoerd. Er werden maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat de dossiers van de uitvoerende macht worden bijgehouden en ter beschikking worden gesteld van de opvolgers. Ook al zijn de ministers nu onderworpen aan een transparantieplichting met betrekking tot hun contacten met lobbyisten, moeten de regels inzake het beheer van dergelijke contacten worden uitgebreid tot de kabinetsleden en worden verstrengd. Kabinetsleden zijn voortaan onderworpen aan de maatregelen inzake de melding van vermoedelijke integriteitsschendingen. Voor de andere aanbevelingen zijn er nog voorafgaande raadplegingen aan de gang of is het gebeven bij de fase van intentieverklaringen.

108. Wat de politie betreft, werden er weinig maatregelen genomen sinds het laatste verslag. Het personeelsbestand van de dienst Commissariaat-Generaal/Integriteit werd versterkt en er werden leidinggevende kaderleden definitief benoemd, maar de problemen met dergelijke benoemingen blijven bestaan voor bepaalde leidinggevende functies. Er werden werkzaamheden op touw gezet om de screening van de integriteit doorheen de loopbaan van het politiepersoneel te verstrengen, maar die moeten nog worden voltooid. Andere werkzaamheden werden opgestart maar hebben nog niet tot tastbare resultaten geleid, zoals de goedkeuring van objectieve criteria ter omkadering van de nevenactiviteiten van politieagenten. De omzendbrief van het College van procureurs-generaal betreffende het tuchtstatuut van de personeelsleden van de politiediensten werd gewijzigd, wat magistraten de mogelijkheid biedt snel informatie te verkrijgen met betrekking tot de hoedanigheid van politieagent van degene die het voorwerp uitmaakt van de strafrechtelijke procedure, zodat de bevoegde interne dienst van de geïntegreerde politie op de hoogte kan worden gebracht. Met bepaalde aanbevelingen moet nog een aanvang worden gemaakt, inzonderheid wat de verbetering van de doeltreffendheid van de interne controle betreft of de aangifte van vermogen/belangen voor bepaalde risicofuncties.

109. Gelet op wat voorafgaat, besluit de GRECO dat België onvoldoende gevolg geeft aan de aanbevelingen uit het evaluatieverslag van de vijfde cyclus in de zin van het herziene artikel 31bis, paragraaf 10, van zijn huishoudelijk reglement. De GRECO beslist derhalve tot toepassing van artikel 32, paragraaf 2, lid ii en verzoekt het hoofd van de Belgische delegatie om vóór 31 maart 2025 een verslag over de voortgang van de tenuitvoerlegging van de hangende aanbevelingen (namelijk de aanbevelingen i, ii, iii, iv, v, vii, viii, x, xi, xii, xiii, xvii, xviii, xix, xx en xxi) voor te leggen.

110. Voorts vraagt de GRECO, overeenkomstig het herziene artikel 32, paragraaf 2, lid ii.b, van zijn huishoudelijk reglement, de voorzitter van het statutair comité om een brief te versturen – met afschrift aan het hoofd van de Belgische delegatie – naar de permanente vertegenwoordiger van België bij de Raad van Europa, teneinde de aandacht te vestigen op de niet-naleving van de relevante aanbevelingen en op de nood aan doortastende maatregelen opdat zo spoedig mogelijk tastbare vooruitgang zou worden geboekt.

111. Tot slot verzoekt de GRECO de Belgische overheid om dit verslag zo snel mogelijk bekend te maken.